

BİST PERAKENDE ŞİRKETLERİNİN TMS 7 NAKİT AKIŞ TABLOSU KAPSAMINDA FİNANSAL PERFORMANSLARININ GRI İLİŞKİSEL ANALİZ YÖNTEMİ İLE ÖLÇÜLMESİ*

Arş. Gör. Beyza BOZKIR**

Prof. Dr. Başak ATAMAN GÖKÇEN***

Araştırma Makalesi/*Research Article*

Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi
Haziran 2023, 25(2), 236-255

ÖZ

Perakende sektörü ekonomiye yön verme özelliğine sahip önemli bir sektördür. Bu sektör COVID-19 döneminde pozitif veya negatif yönde etkilenmiştir. Bu çalışmada BİST Perakende Şirketleri'nin 2017-2021 yıllarına ilişkin finansal performansları TMS 7 Nakit Akış Tablosu kapsamında ve Gri İlişkisel Analiz yöntemi kullanılarak ölçülmüştür. Özellikle pandeminin şirketlerin sıralamalarının değişmesinde önemli bir etken olduğu görülmüştür. Çalışmanın sonucuna göre, Migros Ticaret A.Ş. yıllar içerisinde pozitif yönde hızlı bir gelişme göstermiştir ve birinci sıradaki yerini korumuştur. Bu pozitif ivmenin özellikle elektronik ticaretin pandemi döneminde yaygınlaşmasının bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Perakende, Gri İlişkisel Analiz, Finansal Performans

JEL Sınıflandırması: C39, F65, L81

* Makale Geliş Tarihi (Date of Submission): 28.07.2022; Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 10.03.2023

** İstanbul Aydın Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, beyzabozkır@aydin.edu.tr, orcid.org/0000-0002-6953-1534

*** Marmara Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü, bataman@marmara.edu.tr, orcid.org/0000-0003-2065-6800

Atıf (Citation): Bozkır, B. ve Ataman Gökçen, B. (2023). BİST Perakende Şirketlerinin TMS 7 Nakit Akış Tablosu Kapsamında Finansal Performanslarının GRI İlişkisel Analiz Yöntemi ile Ölçülmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 25(2), 236-255. <https://doi.org/10.31460/mbdd.1149326>

MEASURING THE FINANCIAL PERFORMANCES OF BIST RETAIL COMPANIES WITHIN TMS 7 CASH FLOW STATEMENT BY GRAY RELATIONAL ANALYSIS METHOD

ABSTRACT

The retail sector is a significant sector that directs the economy. During the pandemic, the sector companies have been affected positively or negatively. In this study, BIST Retail Companies' financial performance rankings based on five Cash Flow Statement ratios, within the scope of TMS 7, Cash Flow Statement, were measured for 2017-2021 period, with the Gray Relational Analysis Method. It is observed that the pandemic has been an important factor in changing the company rankings. Migros Ticaret A.Ş. has shown a positive momentum and maintained its first place as a result of the spread of electronic commerce during the pandemic.

Keywords: Retail, Gray Relational Analysis, Financial Performance

JEL Classification: C39, F65, L81

EXTENDED SUMMARY

PURPOSE AND MOTIVATION

Retailing can be defined as activities that enable the transfer of goods or services directly to the consumer. This sector directs the economy and production in Turkey and in many countries. The main purpose of this study is to measure the yearly financial performances of the companies for the years 2017-2021 and to reveal the change that have taken place over the years, especially during the pandemic.

METHODOLOGY

In the study, the financial performances of BIST Retail Companies are measured with the Gray Relational Analysis Method. This method is among the Multi-Criteria Decision Making (MCDM) methods used to make decisions in situations where there is more than one qualification. The Gray Relational Analysis Method developed by J. L. Deng in 1982. The Gray Relational Analysis method that is frequently used in cases where there are more than one criteria and alternatives, and also gives accurate results. This is one of the main reasons for its use in work. The years determined within the framework of the study cover the time period between 2017 and 2021, especially before and the after COVID-19 period, in order to have an up-to-date quality and at the same time provide an idea to the relevant information users. In the study, there are 14 companies within the scope of the retail sector, which that constitute the sample in the study. 5 ratios are used within the context of the study have been selected from prior literature that aim to carry out performance analysis by using the cash flow statement.

Hence, cash flow statements of companies are used to calculate the ratios. Cash flow rates constitute the criteria used in the Gray Relational Analysis Method while the retail companies are considered the alternatives of the method. Each of every criterion is weighted equally. Accordingly, the yearly cash flow rates calculated constitute the data set used in the Gray Relational Analysis Method to reveal the rankings for the relevant years and their comparisons.

RESULTS AND DISCUSSION

The data used in the study are derived from the financial statements in the Public Disclosure Platform (KAP). The data in the financial statements is first arranged for the years 2017 to 2021, which constitute the sample period in the study, and the selected ratios are obtained. Gray Relational Analysis Method consist of 6 steps. Obtaining the appropriate data sets is the first step of the Gray Relational Analysis Method. In addition to these, optaining the input relational coefficients is the last step of the method. These numbers enable the rankings of the sample companies to be determined. After the completion of the application, it is seen that the performance rankings of many companies have changed over the years. Especially Migros Ticaret A.Ş., although it showed a rapid decline until 2019, it maintained its position by placing first after 2019. It is also observed that Bizim has reached the top especially after 2020 and has been in the 3rd place for the last two years. It is seen that the ranking of Milpa Commercial and Sınai Ürünler Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş. showed a positive change until 2019, but after 2019 it was negatively affected and regressed from the 3rd rank to the 11th rank. Generally, while some companies have moved in a certain range, the rankings of some companies have changed drastically. These changes in rankings may have many reasons. However, the most significant reason for these alterations is thought to be COVID-19, which has recently affected the whole world.

CONCLUSION AND IMPLICATION

When the results of the study are examined, it is seen that the pandemic can be considered a very significant factor in changing the performance rankings of the relevant companies. It is clear that there has been a negative impact on many companies during the pandemic period. However, Migros Ticaret A.Ş., in particular, has shown a rapid positive development and maintained its 1st place. It is thought that this positive momentum gained by the company is a result of the spread of electronic commerce, especially during the pandemic period. This study may be replicated using different multi-criteria decision making methods. In addition, more than one method can be used in the study and the differences between the rankings obtained according to each method can be observed and discussed.

1. GİRİŞ

Perakendecilik, ürünlerin üretici ve tüketici arasında aktarılmasını sağlayan hizmetler olarak tanımlanmaktadır (Tek, 1984, s. 46). Mal veya hizmetlerin doğrudan tüketiciye aktarılmasını sağlayan eylemler olarak da nitelendirilebilmektedir. Bu sektör Türkiye’de ve birçok ülkede ekonomiye, üretime yön verme özelliği göstermektedir.

Çalışmanın amacı Borsa İstanbul’da (BİST) faaliyette bulunan perakende ticareti yapan şirketlerin özellikle COVID-19 dönemi öncesi ve sonrasını kapsayan 2017-2021 yıllarının finansal tablolarının incelenerek finansal rasyolarının ölçülmesi ve Gri İlişkisel Analiz yöntemi ile şirketler arası sıralamaların oluşturulmasıdır.

Çalışmada, finansal performansın ölçülmesinde nakit akış tablosundan yararlanılmıştır. Nakit akış tablosu kullanılarak elde edilen nakit akış oranları Gri İlişkisel Analiz yönteminin kriterlerini oluşturmaktadır. BİST Perakende Şirketleri ise Gri İlişkisel Analiz yönteminin alternatiflerini yani sıralamaya tabi tutulacak opsiyonlarını oluşturmaktadır. Yöntemin uygulanması sonrasında ortaya çıkan gri ilişkisel katsayılar sayesinde şirketler arasında sıralamalar ortaya konulmuştur.

COVID-19 ile birlikte küresel bir ekonomik durgunluk ortamı oluşmaya başlamıştır. Bu ortam şirketlerin finansal döngüsü üzerinde etkili bir baskı oluşturmuştur. Mağaza ve alışveriş merkezlerinin kapatılması, saat sınırlaması, tedarik zincirinde yaşanan aksaklıklar gibi nedenler birçok sektörü etkilediği gibi perakende sektörünü de etkilemiştir. Değişime uyum sağlayabilen şirketler bu dönemde değer yaratmaya devam ederken; değişime uyum sağlayamayan şirketler ise bu dönemden zarar görmüşlerdir. Ayrıca şirketlerin finansal performanslarındaki değişimler sonucunda sürekliliklerini devam ettirip ettiremeyecekleri üzerine sorular da ortaya çıkmaya başlamıştır.

Nakit akış tablosundan elde edilen bilgiler, şirketlerin karşılaşılabilecekleri nakit akışları için tahminlerde bulunabilme şansını ortaya çıkarmaktadır. Elde edilen bilgiler ile şirketlerin dönemler arasındaki nakit akışlarının karşılaştırılması, kontrol edilmesi sağlanabilmektedir.

Nakit akışları, şirketlerin sürekliliğini devam ettirip ettiremeyeceği sorusuna yanıt verebilecek olan önemli göstergelerden bir tanesidir. Bu sebeple çalışma içerisinde ilgili şirketlerin finansal performanslarının nakit akış tablolarında yer alan verilerden yararlanılarak ölçülmesi önemlidir. Çalışma kapsamı içinde belirlenen yıllar ise COVID-19 öncesi ve sonrası dönemler olması sebebiyle önemlidir. Çalışmada şirketlerin performansları 2017- 2021 yılları için ayrı ayrı ölçülecek ve yıllar itibariyle meydana gelen değişimler incelenecektir.

Literatürde, birçok sektör baz alınarak yapılmış olan çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların büyük bir kısmı COVID-19 öncesi yılları kapsamaktadır. Bu çalışmanın kapsam dahiline alınan dönemler

itibariyle önemli bir çalışma olacağı ve hem değerlendirilen yıllar hem de örneklem olarak seçilen sektör açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. NAKİT AKIŞ TABLOSU VE TMS 7 NAKİT AKIŞ TABLOSU STANDARDI

Nakit Akış Tablosu, işletmelerin belirli bir dönem boyunca elde ettikleri nakit girişlerinin nereden sağlandığını, varlıklarını nereye harcadığını göstermektedir. Ayrıca işletmelerin Finansal Durum Tablosu ve Kar Zarar Tablosu'nda ulaşılamayan nakit hareketleri ile ilgili bilgileri içeren tablo olarak da nitelendirilmektedir. Bu tablolar, şirketlerin nakit oluşturabilmeleri için bir diğer ifade ile borçlarını ödeyebilmeleri için nakitlerinin var olup olmadığını göstermektedir (Keskin & Kurt, 2022, s. 275). Bu tablo ile elde edilen bilgiler, şirketlerin gelecekte karşılaşılabilecekleri nakit akışları için tahminlerde bulunabilme şansını ortaya çıkarır ve bunun ile birlikte gelecekteki ve geçmişteki nakit akışlarının karşılaştırılması, kontrol edilmesi sağlanabilir (Gökçen & Ataman, 2020, s. 350). Nakit akış tablosu ilgili şirketin mevcut faaliyetleri göz önünde bulundurularak sınıflandırılabilir.

Nakit akış tablosu, şirketlerin sağlıklı bir finansal yapıya ve amaçlarına ulaşabilmelerinde etkili bir yere sahiptir. Yöneticilerin nakit akışını planlamaları ve kontrol edebilmeleri için birçok faydalı bilgi sunar (Sylvestre & Urbancic, 1994, s. 63). Sahip olduğu bu niteliklere paralel olarak bu tablonun önemi şirketler ve bilgi kullanıcıları için gitgide artmaktadır (Girgin, 2020, s. 8).

İşletmeye ait nakit ve nakit benzerlerinin nasıl ortaya çıktığı ile nasıl kullanıldığı bilgi kullanıcıları için önemli bir noktadır. İşletme içerisinde hasılat oluşturan ana faaliyetler sürekliliğin sağlanabilmesi ve sorumlulukların yerine getirilebilmesi için nakit ihtiyacı duyar. Bu temel nedene dayanarak, TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı tüm şirketlerin nakit akış tablosu sunmasını zorunlu kılmaktadır (Çil Koçyiğit ve diğerleri, 2021, s. 1171).

TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı, 18 Ocak 2005 tarihinde 25704 Sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Girgin, 2020, s. 34). Bu standart döneme ait nakit akışlarını "Esas Faaliyetlerden Nakit Akışları, Yatırım Faaliyetlerinden Nakit Akışları ve Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları" şeklinde sınıflandıran bir tablo vasıtasıyla, nakit ve nakit benzeri kalemlerde meydana gelen değişikliklerin raporlanmasını sağlama amacı taşımaktadır (KGK TMS 7, Mad. 1).

İlgili standartta faaliyet konuları şu şekilde açıklanmıştır (KGK TMS 7);

- **İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları**, şirketin ana gelir sağlayacak olan faaliyetleri ile ilişkilidir. Ayrıca net kârın veya zararın görülmesinde rol oynayan işlemler ve olaylar ile ortaya çıkmaktadır.

- **Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları**, gelecek dönemlerde şirkete gelir ve nakit akışı sağlayabileceği varsayılan kaynaklar için gerçekleştirilen harcamaların seviyesini göstermiş olduğundan dolayı ayrı olarak gösterilmelidir.

- **Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları**, finans kuruluşları, şirketin ortakları veya ilişkili taraflarınca sağlanan nakitleri veya bunlara yapılan ödemeleri gösterir. İşletmenin ticari nitelikte sayılmayan borç-alacak ilişkisi olarak da nitelendirilir.

Ayrıca TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı kapsamı dahilinde yer alan şirket faaliyetlerine ilişkin nakit akışları (Karğın & Aktaş, 2011, s. 4-5);

- Brüt nakit girişi ile brüt nakit çıkışlarıyla ilgili ana grupların bulunduğu brüt bir diğer adıyla dolaysız yöntem ile raporlanmaktadır. Yahut,

- Net kâr ya da net zararın, gayri nakdi işlemlerin, geçmiş/gelecek işlemlerle alakalı nakit giriş/çıkışları ertelemelerinin/tahakkuklarının ve yatırım/finansman faaliyetlerinden kaynaklı nakit akışlarına ait gelir ve giderlerinin etkileri göz önüne alınarak düzeltildiği net bir diğer deyişle dolaylı yöntem olarak raporlanmaktadır.

Dolaysız yöntem ile dolaylı yöntem karşılaştırıldığında; dolaysız yöntemin gerçek nakit akışı kalitesinin ve kullanımlarının gerçeğe uygunluğunu net bir şekilde ortaya çıkardığı görülmektedir. Ayrıca dolaysız yöntem gelecek dönemlerde ortaya çıkacak olan nakit akışlarının tahmin edilmesinde de daha doğru olarak nitelendirilebilecek sonuçlar ortaya koymaktadır (Cavlak ve diğerleri, 2017, s. 238).

Şirketlerin finansal performanslarının değerlendirilmesinde nakit akış tabloları sıklıkla kullanılmaktadır. Literatürdeki çalışmalara ek olarak bu çalışmada BİST Perakende Sektöründe yer alan şirketlerin nakit akış tablolarından yararlanılmıştır. İşletmeler ve ilgili bilgi kullanıcıları için önemli bir yere sahip olan bu tablolardaki verilerden yola çıkılarak çalışma içerisinde kullanılan oranlar oluşturulmuştur.

Nakit akış tablolarının temel amaçlarından biri olan gelecekteki ve geçmişteki nakit akışlarının karşılaştırılmasına uygun olarak çalışma kapsamında belirlenen ilgili sektördeki şirketlerin, 2017-2021 yıllarına ilişkin finansal performansları değerlendirilmiş ve karşılaştırmalar yapılmıştır.

3. LİTERATÜR TARAMASI

Literatür taraması çok kriterli karar verme yöntemleri kullanılarak şirketlerin finansal performanslarının ölçümünü amaçlayan çalışmalar çerçevesinde yapılmış ve söz konusu bu çalışmalar kronolojik sıra ile sunulmuştur.

Wu ve diğerleri (2010) tarafından yapılan çalışma, Tayvan’da faaliyet gösteren varlık yönetimi bankalarının performans değerlendirmesi üzerinedir. Çalışmada, Gri İlişkisel Analiz ve Analitik Hiyerarşi Süreci yöntemlerinden yararlanılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuca göre müşteri profili ve kapasite kârlılık yönünden en önemli değerlendirme kriteri olarak belirlenirken; yöneticilerin profesyonel ve operasyonel kalite bilgisi ise müşteri grubu için en önemli değerlendirme kriteri olarak belirlenmiştir.

Karğın ve Aktaş (2011) tarafından yapılan çalışmanın amacı; nakit akış tablosu ile birlikte farklı analiz teknikleri kullanılarak bir işletme için doğru ve güvenilir analiz sonuçlarının elde edilebileceğinin ortaya konulmasıdır. Çalışma kapsamında, inşaat sektöründe yer alan halka açık bir işletmenin, 2006-2010 yılları içerisinde yer alan nakit akış tabloları, “karşılaştırmalı tablolar analizi”, “eğilim yüzdeleri analizi”, “rasyo analizi” ve “nakit akışlarının sağlandığı faaliyetler modeli” yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre; nakit akışlarının sağlandığı faaliyetler modelinin diğer analiz teknikleri ile birlikte kullanıldığında işletme hakkında daha ayrıntılı ve daha isabetli analiz sonuçları ortaya konduğu görülmüştür.

Cavlak ve diğerleri (2017) çalışmalarında, BİST 30 şirketlerinin nakit akış tablolarını içerik analizi yöntemi ile değerlendirmişlerdir. Çalışma kapsamında BİST 30 şirketlerinin nakit akış tablolarında yer alan nakit hareketleri; işletme, yatırım ve finansman faaliyetleri çerçevesinde oransal olarak tespit edilmiştir. Çalışmanın temel amacı BİST 30 şirketlerinin nakit akışlarının durum tespitini yapmak ve şirketlerin doğru karar almalarına yardımcı olmaktır. KGK Nakit Akış Tabloları’nın hazırlanması konusunda işletmelere brüt (dolaysız) yöntemi tavsiye etmesine rağmen araştırma kapsamında BİST 30’da yer alan tüm işletmelerin nakit akış tablolarını net (dolaylı) yöntemine göre düzenledikleri tespit edilmiştir. İşletmelerin bu yöntemi tercih etmesinin sebebi ise net yöntemin daha pratik olmasından kaynaklanmaktadır.

Uygurtürk ve Vargün (2018) Borsa İstanbul’da işlem gören taşıt araçları sanayii işletmelerinin nakit akış tablolarında yer alan ana nakit akış unsurlarının işletme kârlılığı üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla çalışma yapmışlardır. Çalışma 2005-2015 dönemlerini kapsamaktadır. Ayrıca çalışmada ilgili işletmelerin mali tablolarındaki bilgilerden yararlanılmış; çoklu regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Çalışmada kullanılan bağımsız değişken sayısının değiştirilmesinin ve farklı zaman dilimleri kullanılarak araştırmanın yapılmasının sonuçlar üzerinde etkili olabileceği görüşü ortaya konmuştur.

Girgin (2020) tarafından yapılan araştırmanın amacı, BİST’te işlem gören Ana Metal Sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin finansal performanslarını nakit akış tablosuna dayalı oranlar ve TOPSIS yöntemi yardımıyla değerlendirmektir. Çalışmada ilgili işletmelerin 2015-2019 dönemlerine ilişkin finansal tablolarından alınan veriler kullanılarak 15 adet oran hesaplanmıştır. CRITIC yönteminden yararlanılarak kriterler ağırlıklandırılmış ve TOPSIS yöntemi ile işletmelerin performans

sıralamaları elde edilmiştir. Elde edilen sıralama sonuçları ile, çalışma kapsamındaki her yıl için en başarılı ve en başarısız performans gösteren işletmeler belirlenmiş ve bu işletmelerin sıralamalarının yıllar ile birlikte değişim gösterdiği görülmüştür.

Başkan ve Dozen (2021) tarafından yapılan çalışmada Türkiye Muhasebe Standardı 7 Nakit Akış Tablosu (TMS 7)'na göre hazırlanmış nakit akış tablolarına sahip işletmelerin analizi yapılmış ve bu işletmelerin nakit akışlarını artıran faktörler tespit edilmiştir. Çalışma 2009-2018 dönemlerini kapsamaktadır. Ayrıca çalışmada Stata-14 paket programı kullanılarak basit lojistik regresyon analizi uygulanmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; varlık nakit getirileri ve özkaynak getirileri arasında anlamlı bir sonuç bulunmuştur.

Özdemir ve Kılıçarslan (2021), Entropi ve Gri İlişkisel Analiz yöntemleri ile sigortacılık sektöründe kullanılan teknik 6 orandan yararlanarak ENTROPI Tabanlı Gri İlişkisel Analiz yöntemi ile hayat ve emeklilik şirketlerinin finansal performansları üzerine araştırma ortaya koymuştur. Çalışmada 2019 yılı mali sonuçları analiz edilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre; 19 hayat ve emeklilik şirketinin 6 kriter ile finansal performans sıralaması ortaya konulmuştur. Kriterlerin ağırlıkları değiştiğinde elde edilen sıralamaların da farklılık gösterdiği görülmektedir.

Mazman ve Sel (2021) tarafından yapılan çalışma BİST perakende ticaret sektörü şirketlerinin finansal performansının incelenmesi hakkındadır. Çalışmada ilgili şirketlerin 2013-2019 yılları arasındaki finansal tablo verileri kullanılmış ve CILOS ağırlıklandırma ve TOPSIS yöntemi yardımıyla performans sıralamaları elde edilmiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen ortalama performans sıralamalarına göre sırasıyla Mipaz, Casa ve Vakko şirketleri ilk üç sırada yer almaktadır.

Budak ve Sakarya (2022), COVID-19 pandemisi sürecinde BİST perakende ticaret sektöründe faaliyet gösteren şirketlerin finansal performanslarının geliştirilmiş ENTROPI Temelli TOPSIS yöntemi ile belirlenmesi üzerine bir çalışma ortaya koymuştur. Çalışma sonucuna göre; 2017- 2020 yıllarında finansal performans açısından en başarılı şirketler sırasıyla MIGROS, SOKM, MIGROS, MIGROS iken; en başarısız şirketlerin ise sırasıyla CRFSA, CRFSA, SOKM, CRFSA olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karapolat ve Ceylan (2022) çalışmalarında perakende ticaret şirketlerinin finansal performans ölçümünü COPRAS yöntemi ile ölçmek üzere bir çalışma ortaya koymuştur. Çalışmada ilgili şirketlerin 2014-2019 yılları arasındaki finansal tablo verilerinden yararlanılmıştır. COPRAS yöntemden elde edilen sonuçlara göre; en yüksek ortalama performansa sahip şirketin Adese Alışveriş Merkezleri Ticaret A.Ş. olduğu, ilgili dönemlerde birinci sırada yer alamayan tek şirketin Bizim Toptan Satış Mağazaları A.Ş. olduğu tespit edilmiştir.

Gül ve Erdem (2022) tarafından gıda perakende şirketlerinin finansal performanslarının Entropi-TOPSIS yöntemiyle analizi üzerine bir çalışma yapılmıştır. Çalışma çerçevesini 2013-2020 yılları oluşturmaktadır. Kriterler Entropi yöntemi ile ağırlıklandırılmış, TOPSIS yöntemiyle sıralamaları elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; öz kaynak kârlılık oranı yüksek, şube sayıları fazla, stok yönetimi iyi olan şirketlerin kârlılıklarını koruduğu ve faaliyetlerine devam ettikleri; stok yönetimi, öz kaynağı ve mali yapısı zayıf olan şirketlerin ise bu süreçten olumsuz etkilendiği gözlemlenmiştir.

Kısakürek ve Tüfekçi (2022) tarafından finansal kriz döneminde şirketlerin nakit akış profilleri ile finansal performanslarının karşılaştırılması üzerine bir çalışma yürütülmüştür. Çalışmada BİST’te işlem gören Metal Eşya Makine Elektrikli Cihazlar ve Ulaşım Araçları ile Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri sektörlerinde yer alan işletmelerin verilerinden yararlanılmıştır. İlgili işletmelerin ekonomik krizin yaşandığı 1998-2002 yıllarına ait finansal durum tablosu, kâr zarar tablosu ve nakit akış tablosu incelenmiştir. Analiz için çok kriterli karar verme yöntemlerinden biri olan Topsis yönteminden yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda, işletmelerin TOPSIS yöntemine göre performans başarı sıralamaları sektör bazında ayrı ayrı tespit edilmiştir.

Yaşar ve Terzioğlu (2022) enerji sektöründe yer alan işletmelerin finansal performanslarının Entropi Tabanlı ARAS ve Gri İlişkisel Analiz yöntemleri ile değerlendirilmesi üzerine bir çalışma yürütmüşlerdir. Çalışmanın örneklemini Borsa İstanbul Elektrik, Gaz ve Buhar Sektöründe faaliyet gösteren sekiz işletme oluşturmaktadır. Çalışma ilgili şirketlerin 2018 dönemi verileri ile sınırlandırılmıştır. Kriter ağırlıkları Entropi ile belirlenmiştir. Çalışmada kullanılan ARAS ve Gri İlişkisel Analiz yöntemlerinin sonuçlarına göre performansı en yüksek şirket Enerjisa Enerji A.Ş. olarak belirlenirken; en düşük performansa sahip şirket ise PAMEL Yenilenebilir Elektrik Üretim A.Ş. olarak belirlenmiştir.

Literatür taraması kapsamında yer alan çalışmalar değerlendirildiğinde; finansal performans ölçümlerinde şirketlerin sıralamalarını ortaya koymak için Çok Kriterli Karar Verme yöntemlerinden yararlanıldığı görülmektedir. Çalışmalarda çoğunlukla TOPSIS yönteminden yararlanıldığı, yöntem içerisinde yer alan kriterlerin ise COPRAS, CRITIC ve ENTROPI gibi ağırlıklandırma yöntemleri kullanılarak farklı değerler ile ağırlıklandırıldıkları görülmektedir. Kriterlerin eşit olarak ağırlıklandırıldığı çalışmaların ise sınırlı olduğu görülmektedir. Ayrıca perakende şirketleri üzerine yapılan finansal performans ölçümünü amaçlayan çalışmalarda Gri İlişkisel Analiz yönteminin kullanılmadığı gözlemlenmiştir.

Bu çalışmada finansal performans ölçümü için kullanılan Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinden biri olan Gri İlişkisel Analiz yönteminden yararlanılmıştır. Yöntemin uygulamasında, literatürde yer alan çalışmaların aksine, kriter ağırlıkları farklılaştırılmamış eşit olarak kabul edilmiştir.

Çalışma çerçevesinde belirlenen yıllar, güncel bir niteliğe sahip olması ve ilgili bilgi kullanıcılarına fikir sağlaması amacıyla özellikle COVID-19 öncesi ve sonrasına ait 2017-2021 dönemlerini kapsamaktadır.

4. PERAKENDE TİCARETİ YAPAN ŞİRKETLERİN FİNANSAL RASYOLARININ ÖLÇÜLMESİ

Araştırmanın amacı, Borsa İstanbul’da (BİST) faaliyette bulunan perakende ticareti yapan şirketlerin özellikle COVID-19 dönemi öncesi ve sonrasını kapsayan 2017-2021 yıllarına ait finansal tablolarının incelenmesi, finansal rasyolarının ölçülmesi ve Gri İlişkisel Analiz yöntemi ile şirketler arası sıralamaların oluşturulmasıdır.

4.1. Araştırmanın Veri Seti ve Örneklemi

Araştırmanın örneklemi Borsa İstanbul’da yer alan (BİST) perakende ticareti yapan şirketlerden oluşmaktadır. Perakende Sektörü kapsamında 14 adet şirket bulunmaktadır. Ancak bazı şirketlerin finansal verilerinin eksik olmasından dolayı bu şirketler kapsam dahiline alınamamıştır. Bu yüzden çalışma kapsamında 11 adet şirket yer almaktadır. Çalışmada kullanılan veriler ilgili şirketlerin KAP ’ta yer alan finansal tablolarından elde edilmiştir. Araştırma kapsamındaki şirketler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Kapsamında BİST Perakende Ticareti Yapan Şirketler

SIRA	ŞİRKETLER	KISALTMA
1	BİM Yerleşik Mağazalar A.Ş.	BIMAS
2	Bizim Toptan Satış Mağazaları A.Ş.	BİZİM
3	Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş.	CRFSA
4	Casa Emtia Petrol Kimyevi ve Türevleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	CASA
5	Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.	MAVI
6	Mepet Metro Petrol ve Tesisleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.	MEPET
7	Migros Ticaret A.Ş.	MGROS
8	Milpa Ticari ve Sınai Ürünler Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.	MİPAZ
9	Şok Marketler Ticaret A.Ş.	SOKM
10	Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş.	TKNSA
11	Vakko Tekstil ve Hazır Giyim Sanayi İşletmeleri A.Ş.	VAKKO

Çalışma kapsamında 5 adet oran kullanılmıştır. Bu oranlar; literatürde yer alan ve nakit akış tablosundan yararlanılarak performans analizi yapmayı amaçlayan çalışmalardan faydalanılarak seçilmiştir.

Tablo 2. Çalışmada Kullanılan Finansal Oranlar

ORANLAR	KISALTMASI
$\text{Kâr Kalitesi} = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akımları}}{\text{Kâr, Faaliyet ve Vergi Öncesi Kâr}}$	K1
$\text{Nakit Temettü Karşılama} = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akımları}}{\text{Temettü Ödemesi}}$	K2
$\text{Özkaynak Getiri} = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akımları}}{\text{Özkaynak}}$	K3
$\text{Varlıkların Nakit Getirisi} = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akımları}}{\text{Toplam Varlıklar}}$	K4
$\text{Nakit Akış Likiditesi} = \frac{\text{İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akımları}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$	K5

Çalışmada kullanılan kâr kalitesi oranı, nakit temettü karşılama oranı, özkaynak getiri oranı ve varlıkların nakit getirisi oranı Carslaw ve Mills (1991)'in çalışmasında yer almaktadır. Nakit akış likiditesi ise Figlewicz ve Zeller (1991)'in çalışmasında yer almaktadır. Nakit akış oranları, geleneksel oranları gibi kullanılması önerilen oranlardır. Bu oranlar nakit akış tablolarından elde edilen veriler kullanılarak oluşturulmaktadır.

Literatürde nakit akış oranları kullanılarak yapılan çalışmalar incelendiğinde; Das (2018)'in yayınlamış olduğu çalışmasında nakit akış oranlarını kullandığı görülmektedir. Ayrıca çalışmada bu oranların daha etkili ve doğru sonuçlar verdiği için geleneksel oranlara kıyasla daha sık kullanıldığı belirtilmektedir. Vargün ve Uygurtürk (2016) ise BİST İnşaat ve Bayındırlık sektöründeki şirketlerin nakit akış oranlarını inceleyerek finansal performans ölçümü yapmıştır.

Çalışmada kullanılan veriler KAP' ta yer alan nakit akış tablolarından elde edilmiştir. Nakit akış tablolarında yer alan veriler belirlenen oranlara çevrilerek 2017, 2018, 2019, 2020 ve 2021 yılları için düzenlenmiş veri setleri elde edilmiştir. Bazı şirketlerin KAP 'ta yer alan verilerinde eksiklikler olması sebebiyle bu şirketler çalışmaya dahil edilememiştir. Aşağıdaki tablolar oluşturulurken çalışma kapsamında yer alan şirketlerin nakit akış tablolarından yararlanılmıştır ve çalışma için belirlenmiş olan oranlar hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar veri setlerini oluşturmuştur.

Tablo 3. 2017 Yılına İlişkin Veri Seti

ŞİRKETLER	2017				
	K1	K2	K3	K4	K5
BIMAS	1,50	3,63	0,56	0,23	0,43
BIZIM	4,29	0	1,97	0,29	0,36
CRFSA	-0,74	0	3,81	0,08	0,09
CASA	-2,39	0	0,26	0,12	0,26
MAVI	2,51	0	0,19	0,19	0,26
MEPET	8,65	0	0,71	0,39	1,78
MGROS	1,21	0	0,69	0,10	0,19
MIPAZ	8,65	0	0,71	0,39	1,78
SOKM	1	0	0,20	-0,17	-0,10
TKNSA	5,32	0	-2,99	0,18	0,17
VAKKO	2,02	3,27	0,44	0,17	0,34

Tablo 4. 2018 Yılına İlişkin Veri Seti

ŞİRKETLER	2018				
	K1	K2	K3	K4	K5
BIMAS	1,17	3,33	0,54	0,21	0,37
BIZIM	1,86	0	1,11	0,16	0,20
CRFSA	4,63	0	2,49	0,05	0,06
CASA	-0,09	0	0,01	0,00	0,01
MAVI	2,31	0	1,05	0,24	0,35
MEPET	-4,53	0	0,39	0,20	0,62
MGROS	1,02	0	1,95	0,11	0,19
MIPAZ	-4,53	0	0,39	0,20	0,62
SOKM	-0,85	0	0,80	0,06	0,07
TKNSA	-1,50	0	-0,79	0,11	0,10
VAKKO	1,23	51269,97	0,34	0,11	0,20

Tablo 5. 2019 Yılına İlişkin Veri Seti

ŞİRKETLER	2019				
	K1	K2	K3	K4	K5
BIMAS	2,40	3,95	0,90	0,26	0,55
BIZIM	5,43	21,91	1,60	0,20	0,26
CRFSA	-0,95	0	-1,35	0,11	0,14
CASA	3,96	0	1,04	0,59	1,39
MAVI	2,67	-13,64	1,05	0,26	0,39
MEPET	-17,06	0	-0,20	-0,10	-0,35
MGROS	0,97	0	6,71	0,15	0,29
MIPAZ	-0,96	0	0,01	0,01	0,02
SOKM	-3,88	0	-35,21	0,17	0,22
TKNSA	-1,28	0	-0,91	0,15	0,15
VAKKO	1,83	8,09	0,32	0,09	0,19

Tablo 6. 2020 Yılına İlişkin Veri Seti

ŞİRKETLER	2020				
	K1	K2	K3	K4	K5
BIMAS	1,62	17,94	0,76	0,23	0,49
BIZIM	5,33	31,31	1,70	0,17	0,22
CRFSA	-2,90	0	46,14	0,17	0,21
CASA	-0,02	0	0	0	0
MAVI	36,02	0	0,84	0,17	0,25
MEPET	-1,05	0	0,08	0,04	0,11
MGROS	-13,70	0	90,34	0,21	0,29
MIPAZ	-1,05	0	0,08	0,04	0,11
SOKM	7,31	0	8,46	0,28	0,37
TKNSA	3,28	0	-2,20	0,19	0,19
VAKKO	1,54	0	0,04	0,01	0,03

Tablo 7. 2021 Yılına İlişkin Veri Seti

ŞİRKETLER	2021				
	K1	K2	K3	K4	K5
BIMAS	1,75	1,90	0,88	0,23	0,43
BIZIM	4,93	18,97	1,69	1,71	0,21
CRFSA	-0,09	0	-0,10	0,01	0,01
CASA	-0,42	0,39	-0,01	0,00	-0,05
MAVI	2,37	-42,18	1,07	0,31	0,50
MEPET	1,97	0	0,15	0,09	0,34
MGROS	15,10	0	0,42	0,01	0,02
MIPAZ	1,97	0	0,30	0,18	0,67
SOKM	7,63	-29,76	4,63	0,24	0,32
TKNSA	5,79	0	3,32	0,27	0,31
VAKKO	1,91	6,36	10,12	0,35	0,73

4.2. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada Gri İlişkisel Analiz yöntemi (GİA) kullanılmıştır. Bu yöntem 1982 yılında Ju Long Denk tarafından geliştirilen bir yöntemdir (Karadeniz ve diğerleri,2017, s.165). GİA, kesikli veri setleri arasındaki ilişkileri analiz etmek, birden fazla niteliğe sahip durumda karar alabilmek için kullanılan ÇKKV yöntemlerinden bir tanesidir (Hsu ve diğerleri, 2000).

Çalışma içerisinde 5 adet oran kullanılmıştır ve bu oranlar çalışmanın kriterleri olarak nitelendirilmektedir. Çalışma kapsamında yer alan 11 şirket ise çalışmanın alternatifleri olarak nitelendirilmektedir. ÇKKV yöntemlerinden biri olan Gri İlişkisel Analiz yöntemi birden fazla kriter ve alternatifin var olduğu durumlarda sıklıkla yararlanılan ve doğru sonuçlar veren bir yöntemdir. Çalışma içerisinde kullanılmasının temel sebeplerinden bir tanesi budur. Bu yöntem 6 temel adımdan oluşmaktadır (Peker & Baki, 2011, s. 8-9; Karadeniz ve diğerleri, 2017, s.165-167)

1. Adım: Karar matrisinin oluşturulmasıdır.

$$X = \begin{bmatrix} x_{11} & x_{12} & \dots & \dots & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & \dots & \dots & x_{2n} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ x_{m1} & x_{m2} & \dots & \dots & x_{mn} \end{bmatrix} \quad (1)$$

2. Adım: Referans serisi ile birlikte karşılaştırma matrisinin oluşturulmasıdır. Bu seri $x_0 = (x_0(1), \dots, x_0(j), \dots, x_0(n))$ şeklindedir. Referans serisinin karar matrisine birinci satır olarak eklenmesi ile beraber karşılaştırma matrisi oluşturulmaktadır.

3. Adım: Normalizasyon işleminin gerçekleştirilmesi ve normalizasyon matrisinin oluşturulmasıdır. Serilerin farklı boyutlarda ve birimlerde incelendiği durumlarda veriler kıyaslanabilmeleri için aynı birimler şekline getirilmelidir. Oluşturulan normalizasyon matrisi;

$$X_i^* = \begin{bmatrix} x_{11}^* & x_{12}^* & \dots & \dots & x_{1n}^* \\ x_{21}^* & x_{22}^* & \dots & \dots & x_{2n}^* \\ \cdot & \cdot & & & \cdot \\ \cdot & \cdot & & & \cdot \\ x_{m1}^* & x_{m2}^* & \dots & \dots & x_{mn}^* \end{bmatrix} \quad (2)$$

4. Adım: Mutlak değer tablosunun oluşturulmasıdır. Dördüncü adımda kriterlerin özellikleri göz önünde bulundurularak sıra değeri ile referans değeri arasındaki farkı hesaplanmaktadır.

$$\Delta_{0i} = |x_0^*(j) - x_i^*(j)| \quad i=1,2,3, \dots, m \text{ ve } j=1,2,3, \dots, n$$

$$\Delta_{0i} = \begin{bmatrix} x_{011} & x_{012} & \dots & \dots & x_{01n} \\ x_{021} & x_{022} & \dots & \dots & x_{02n} \\ \vdots & \vdots & & & \vdots \\ x_{0m1} & x_{0m2} & \dots & \dots & x_{0mn} \end{bmatrix} \quad (3)$$

5. Adım: Gri ilişkisel katsayı matrisinin hesaplanmasıdır. Bu adımda denklemde bulunan ξ , Δ_{0i} ile Δ_{mak} arasında meydana gelen farkın ayarlaması yapılmaktadır. Genel olarak yapılan uygulamalarda ξ 'nin 0,5 değerini alması gerektiği söylenmektedir.

$$\gamma_{0i} = \frac{\Delta_{min} + \xi c}{\Delta_{0i}(j) + \xi \Delta_{mak}} \quad (4)$$

$$\Delta_{mak} = \max_i \max_j \Delta_{0i}(j) \quad (5)$$

$$\Delta_{min} = \min_i \min_j \Delta_{0i}(j) \quad (6)$$

6. Adım: Gri ilişki derecesi hesaplanmaktadır. Γ_{0i} , i. değer in gri ilişki derecesi olarak nitelendirilmektedir. Kriterler eşit öneme sahiptir. Son adımın uygulanması sonrasında, gri ilişkisel dereceler sıralanmaktadır. En yüksek dereceye ulaşan alternatif sıralamada en iyi olarak kabul edilmektedir.

$$\Gamma_{0i} = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n \gamma_{0i}(j) \quad i=1,2,3, \dots, m \quad (7)$$

$$\Gamma_{0i} = \sum_{j=1}^n [w_i(j) \cdot \gamma_{0i}(j)] \quad i=1,2,3, \dots, m \quad (8)$$

4.3. Araştırmanın Bulguları

Gri İlişkisel Analiz yönteminin uygulaması sonrasında elde edilen sıralama sonuçları Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Gri İlişkisel Analiz Yöntemi İle Elde Edilen Sıralamalar

ŞİRKETLER	2017	2018	2019	2020	2021
BIMAS	2	5	11	10	9
BIZIM	9	6	6	3	3
CRFSA	8	11	5	2	4
CASA	4	2	7	5	2
MAVI	7	10	9	4	7
MEPET	10	8	1	7	8
MGROS	5	7	10	1	1
MIPAZ	10	8	3	7	11
SOKM	6	4	8	11	10
TKNSA	1	1	2	9	6
VAKKO	3	3	4	6	5

Çalışma içerisinde yararlanılan Gri İlişkisel Analiz yönteminin sonucuna göre;

- BİM Yerleşik Mağazalar A.Ş.’nin 2017 ve 2018 yıllarında üst sıralarda yer alırken son üç yılda ise son sıralara gerilemiş olduğu,
- Bizim Toptan Satış Mağazaları A.Ş.’nin özellikle 2020 yılından sonra üst sıralara çıktığı ve son iki yıldır 3. sırada yer aldığı,
- Carrefoursa Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş.’nin 2020 yılında diğer yıllara göre sıralamasını yükselterek 2020 yılında 2. sıraya 2021 yılında ise 4.sıraya yerleştiği,
- Casa Emtia Petrol Kimyevi ve Türevleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.’nin pandeminin başladığı senelerde sıralamada yerinin değiştiği ancak 2021 yılında 2018 yılındaki yerini tekrar aldığı ve 2. sıraya yükseldiği,
- Mavi Giyim Sanayi ve Ticaret A.Ş.’nin en iyi sıralamasının 2020 yılında olduğu ve 2021 yılında 4. Sıradan 7.sıraya düştüğü,
- Mepet Metro Petrol ve Tesisleri Sanayi ve Ticaret A.Ş.’nin özellikle 2019 yılında büyük bir gelişme göstererek 1. sıraya yükseldiği ancak daha sonraki yıllarda 7. ve en son 2021 yılında 8. sıraya düştüğü,
- Migros Ticaret A.Ş.’nin 2019 yılına kadar hızlı bir düşüş gösterdiği ancak 2019 yılından sonra 1. sıraya yerleştiği ve yerini koruduğu,

- Milpa Ticari ve Sınai Ürünler Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.’nin 2019 yılına kadar sıralamasının pozitif yönde bir değişkenlik gösterdiği ancak 2019 yılından sonra negatif bir etki altına girerek 3. sıradan 11. sıraya kadar gerilediği,
- Şok Marketler Ticaret A.Ş.’nin yıllar içinde değişken bir sıralama içerisinde olduğu ve 2020 yılında 11. sırada 2021 yılında ise 10. sırada yer aldığı,
- Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş.’nin 2017 ile 2018 yıllarında 1. sıradaki yerini koruduğu ancak 2020 yılından itibaren hızlı bir düşüş yaşadığı ve 2020 yılında 9. sırada yer alırken en son 2021 yılında ise 6. sırada yerini aldığı,
- Vakko Tekstil ve Hazır Giyim Sanayi İşletmeleri A.Ş.’nin ise sıralamasının özellikle 2017 ve 2018 yıllarında sabit kaldığı 2019 yılından itibaren ise bu sıralamanın değişmeye başladığı ancak çok sert bir düşüş yaşamadığı görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Nakit akış tablosu, şirketlerin belirli bir dönemde elde ettikleri nakit akışları ile elde edilmiş olan nakit akışlarının hangi faaliyetler sonucunda ortaya çıktığını ve hangi faaliyetlerde kullandıklarını belirten tablolardır. (Keskin & Kurt, 2022, s. 275). Bu tablolar yardımı ile elde edilen bilgiler, şirketlerin gelecekte karşılaşılabilecekleri nakit akışları için tahminlerde bulunabilme şansını ortaya çıkarır. (Gökçen & Ataman, 2020, s. 350).

Bu çalışmada 5 adet nakit akış oranı kullanılmıştır. Bu oranlar; literatürde yer alan ve nakit akış tablosundan yararlanılarak performans analizi yapmayı amaçlayan çalışmalardan faydalanılarak seçilmiştir. İlgili oranlar oluşturularak BİST Perakende Şirketleri’nin 2017-2021 yılları arasındaki performansları Gri İlişkisel Analiz yöntemi ile ölçülmüştür.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde; özellikle pandeminin ilgili şirketlerin sıralamalarının değişmesinde oldukça önemli bir etken olabileceği görülmektedir. Pandemi döneminden itibaren birçok şirketin üzerinde negatif bir etki doğduğu açıktır. Ancak bu şirketler içerisinde özellikle Migros Ticaret A.Ş.’nin pozitif yönde olacak şekilde hızlı bir gelişme gösterdiği ve 1. sıradaki yerini koruduğu görülmektedir. Şirketin kazandığı bu pozitif ivmenin özellikle elektronik ticaretin pandemi döneminde yaygınlaşmasının bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinin temel sebeplerinden biri Türkiye’nin önemli sektörlerinden bir tanesini oluşturan perakende şirketlerinin COVID-19 öncesi ile karşılaştırıldığında finansal performanslarının nasıl bir gelişme veya gerileme yaşadığının belirlenmesidir.

Literatürde, pek çok sektörü baz alarak yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmaların büyük bir kısmı COVID-19 öncesi yılları kapsamaktadır. Bu çalışmanın kapsam dahiline alınan dönemler itibariyle önemli bir çalışma olacağı ve hem değerlendirilen yıllar hem de örneklem olarak seçilen sektör açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Finansal performans analizi yapılan çalışmalar incelendiğinde Topsis ve AHP yöntemleri ile birlikte Gri İlişkisel Analiz yönteminin de sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Çalışmada Gri İlişkisel Analiz yönteminin tercih edilmesinin temel sebeplerinden bir tanesi; diğer yöntemler ile karşılaştırıldığında özellikle son dönemlerde sıklıkla tercih edilen bir yöntem olmasının yanı sıra yol gösterici bir yöntem olarak nitelendirilmesidir. Bu açıdan değerlendirildiğinde bu yöntemin uygulaması sonrasında elde edilen sonuçların bilgi kullanıcılarına fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma farklı ÇKKV yöntemi kullanılarak yapılabilir. Ayrıca çalışma içerisinde birden fazla yöntem kullanılabilir ve her bir yöneme göre elde edilen sıralamalar arasında oluşabilecek farklar gözlemlenebilir. Çalışma içerisinde kullanılmak üzere seçilen oranlar nakit akış tablolarının değerlendirilmesinde çoğunlukla tercih edilen oranlardır. Ancak gelecek çalışmalarda farklı oranlardan da yararlanılarak aynı sektör üzerine bir analiz çalışması yapılabilir. Çalışma sonucunda ortaya çıkan sonuçların benzerliği yahut farklılığı değerlendirilebilir. COVID-19 pek çok sektör üzerinde etkili olmuş ve olumlu yahut olumsuz birden fazla sonuç doğurmuştur. Bu etkileri sektörler bazında ortaya koymak için perakende sektörü dışında yer alan sektörler için de benzer çalışmalar yapılabilir. Yapılacak olan bu çalışmaların, tüm dünyada gündem olan ekonomik kriz etkilerinin ortaya konulmasına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

YAZARLARIN BEYANI

Bu çalışmada, Araştırma ve Yayın etiğine uyulmuştur, çıkar çatışması bulunmamaktadır ve bu çalışma için finansal destek alınmamıştır.

AUTHORS' DECLARATION

This paper complies with Research and Publication Ethics, has no conflict of interest to declare, and has received no financial support.

YAZARLARIN KATKILARI

Çalışma Konsepti/Tasarım- BB, BAG; Yazı Taslağı- BB; İçeriğin Eleştirel İncelemesi- BAG; Son Onay ve Sorumluluk- BB, BAG.

AUTHORS' CONTRIBUTIONS

Conception/Design of Study- BB, BAG; Drafting Manuscript- BB; Critical Revision of Manuscript- BAG; Final Approval of Accountability- BB, BAG.

KAYNAKÇA

- Başkan, T., & Dozen, B. (2021). Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre İşletmelerin Nakit Akış Profillerinin BİST 100 Endeksi Üzerinde Analizi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(4), 3347–3357. <https://doi.org/10.20491/isarder.2019.813>.
- Budak, M.Y., & Sakarya, Ş. (2022). COVID-19 Pandemisi Sürecinde BİST Perakende Ticaret Sektöründe Faaliyet Gösteren Şirketlerin Finansal Performanslarının Geliştirilmiş Entropi Temelli Topsis Yöntemi ile Belirlenmesi. *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 17-39.
- Carlsaw, C.A., & Mills, J.R. (1991). Developing Ratios For Effective Cash Flow Statement Analysis. *Journal of Accountancy*, 172(5), 63.
- Cavlak, H., Cebeci, Y., & Güneş, N. (2017). Nakit Akış Tablolarının İçerik Analizi Yöntemi ile Değerlendirilmesi. *International Journal of Academic Value Studies (Javstudies)*, 3(13), 234-246. <https://doi.org/10.23929/javvs.404>
- Çil Koçyiğit, S., Senemoğlu, P., & Dursun Temiz, T.N. (2021). Nakit Akışlarının Sağlandığı Faaliyetler Modeli ve Oran Analizi ile Nakit Akış Profili Analizi: Özel Bir Sağlık Grubu Uygulaması. *Journal Of Accounting And Taxation Studies*, 14(3), 1163-1191. <https://doi.org/10.29067/muvu.909122>
- Das, S. (2018). Analysis Of Cash Flow Ratios: A study on CMC. *Accounting*, 4(1), 41-52.
- Figlewicz, R.E., & Zeller, T.L. (1991). An Analysis of Performance, Liquidity, Coverage and Capital Ratios from The Statement of Cash Flows. *Akron Business and Economic Review*, 22(1), 64-81.
- Girgin, F. (2020). *TMS 7 Nakit akış tablosu kapsamında finansal performansın ölçülmesi: Bist'te bir uygulama*. (Tez numarası. 641993) [Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Gökçen, G., & Ataman, B. (2020). Türkiye finansal raporlama standartları uygulamaları. (3. Baskı). Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Gül, A., & Erdem, M. (2022). Gıda Perakende Firmalarının Finansal Performanslarının Entropi-TOPSIS Yöntemiyle Analizi. *Avrupa Bilim ve Teknoloji Dergisi*, (35), 25-33. <https://doi.org/10.31590/ejosat.1029907>
- Hsu, Y.T., Yeh, J., & Chang, H (2000). Grey Relational Analysis for Image Compression. *J. GreySyst*, 12(2), 131–138.

- Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), *TMS 7. Nakit Akış Tablosu*.
https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/TMS_2020/TMS%207.pdf
- Karadeniz, E., Koşan, L., Günay, F., & Beyazgül, M. (2017). Türk İmalat Sektöründe Finansal Performansın Gri İlişkisel Analiz Yöntemi ile İncelenmesi: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İmalat Alt Sektör Bilançolarında Bir Araştırma. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 10(2), 161-18. <https://doi.org/10.29067/muvu.328725>
- Karapolat, Ö., & Ceyhan, İ.F. (2022). Borsa İstanbul’ da Yer Alan Perakende Ticaret Firmalarının Copras Yöntemiyle Finansal Performanslarının Ölçümü. *Yönetim Ekonomi Edebiyat İslami ve Politik Bilimler Dergisi*, 7(1), 25-44. <https://doi.org/10.24013/jomelips.1027865>
- Karğın, M., & Aktaş, R. (2011). Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Raporlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (52), 1-24.
- Keskin, Ö., & Kurt, Y. (2022). Muhasebe Standartlarına Göre Katılım Bankalarının Nakit Akış Tabloları ve Kârlılık Oranları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 271-290.
- Kısakürek, M., & Tüfekçi, M. (2022). Finansal Kriz Döneminde Firmaların Nakit Akış Profilleri ile Finansal Performanslarının Karşılaştırılması: BİST’te Bir Araştırma. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 245-273. <https://doi.org/10.33399/biibfad.907698>
- Mazman İtik, Ü., & Sel, A. (2021). Borsa İstanbul’da İşlem Gören Perakende Ticaret Sektörü Şirketlerinin Finansal Performansının Cilos Ağırlıklandırma ve Topsis Yöntemiyle İncelenmesi: 2013-2019. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 2769-2795. <https://doi.org/10.15869/itobiad.904767>
- Özdemir, O., & Kılıçarslan, Ş. (2021). Entropi Temelli Gri İlişkisel Analiz Tekniği ile Hayat ve Emeklilik Şirketlerinin Finansal Performansları Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 26(4), 413-434.
- Peker İ., & Baki, B. (2011). Gri İlişkisel Analiz Yöntemiyle Türk Sigortacılık Sektöründe Performans Ölçümü, *International Journal of Economic and Administrative Studies*, 4(7), 1-18.
- Sylvestre, Y., & Urbancic, F.R. (1994). Effective Methods for Cash Flow Analysis. *Healthcare Financial Management*, 48(7), 62-72.
- Tek, B. (1984), Perakende pazarlama yönetimi. Üçel Yayımcılık Dağıtımcılık.
- Uygurtürk, H., & Vargün, H. (2018). Nakit Akışı ile Karlılık Arasındaki İlişki: Taşıt Araçları Sektörü Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(3), 705-727. <https://doi.org/10.31460/mbdd.384065>
- Vargün, H., & Uygurtürk, H. (2016). Finansal Performans Ölçüm Aracı Olarak Nakit Akım Odaklı Finansal Analiz: İnşaat ve Bayındırlık Sektörü Üzerine Bir Uygulama. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayı*, 358- 369.

- Yaşar, A., & Terzioğlu, M.K. (2022). Financial Performance Analysis of Enterprises in The Energy Sector with The Entropy Based Aras and GRI Method. *BİLTÜRK Journal of Economics and Related Studies*, 4(3), 145-159. <https://doi.org/10.47103/bilturk.1131295>
- Wu, C., Lin, C., & Tsai, P. (2010). Evaluating Business Performance of Wealth Management Banks. *European Journal of Operational Research*, 207(2), 971- 979.